

Hekimler ve Simsarlık

Dr. Şevket AKSOY*

Dünya Hekimler Birliği Hekimlik Ahlakı Uluslararası Yasasında "Yalnızca reçete yazma, hastanın kendisine gönderilmesi ya da hastayı herhangi bir nedenle sevk etme karşılığında ücret ya da bir başka bedel olmak ya da verme"yi ahlak dışı davranışlar olarak nitelemektedir. Deontoloji tüzüğü madde 12'de: "Tabip ve diş tabiplerinin birbirlerine muayene ve tedavi için hasta göndermeleri mukabilinde ücret alıp vermelerinin caiz" olmadığı vurgulanırken TTB Yasası (madde 28'de) "Oda Üyeleri ile hasta arasında aracılık yapmayı meslek edinenlerle oda üyelerinin işbirliği yapmasını" ve "meslek mensupları arasında karşılıklı gayri-meşru menfaat sağlanmasını önlemeyi" yönetim kurulunun görevleri arasında saymaktadır.

TTB ve Dünya Hekimler Birliği'nce ahlak dışı olarak nitelenen bu davranışlar bugün ülkemiz hekimleri arasında neredeyse "normal" ve günün gerektirdiği davranışlar olarak algılanır ve kabul edilir olmuştur. Özel teşhis ve tedavi kurumlarındaki hızlı artış ve bunun getirdiği yoğun rekabet ticari ilişkileri hekimler arasında da taşımış ve bugün vardığı seviye itibarıyla bütün hekimleri rahatsız edecek boyutlara ulaşmıştır.

Bazı hekimler tetkiklerini yaptırmak ya da tedavilerini sağlamak amacıyla sevk etmek durumunda oldukları hastalarını belli yerlere kanallandırmak için karşılığı olarak yüzde olmalarını haklı görmekte-dirler. Onlara göre yalnızca tıbbi tetkibi yapan ve hastaya karşı yok denecek kadar az sorumluluğu olan bu kurumlara kendi muayene ücretleriyle kıyaslanamayacak kadar çok para kazandırmanın ekonomik bir karşılığı olması gerekir. Zaten karşı taraf da hastayı başkalarına kaptırmamak için bu karşılığı, yüzdeyi gönüllü olarak ödemekte hatta bunu yaygınlatırmak için özel çaba harcamaktadır. Yani alan da veren de bu işe razıdır.

Büyük şehirlerde özellikle de İstanbul'da bazı tetkik ve tedavi merkezlerinin adı bu iddialarla birlikte anılmaktadır. Bunlar hasta gönderen hekimin

adına telekart hesabı açtırarak hem yüzyüze gelmenin sakıncalarını ortadan kaldırıyor, hem de bu işi yapmaya eğilimli utangaçları da yanlarına çekerek iş kapasitelerini arttırıyorlar.

Simsarlık (komisyonculuk) olarak adlandırılabilen bu kirli ilişkiler sadece teknoloji gerektiren tetkikleri yapan kurumlarla hekimler arasında da değil, aynı zamanda hekimlerle hekimler arasında da (örneğin cerrahi, kadın doğum vb. uzmanına hasta gönderme karşılığında) geçerlidir.

En az bunun kadar yaygın olan bir başka çıkar sağlama yöntemi de bazı özel hastane ve polikliniklerde uygulanmakta olan prim usulü ücretlendirmedir. Hasta çekmek amacıyla düşük tutulan hekim ve muayene ücretleri, hekimlere yazdıkları laboratuvar ve röntgen tetkiklerinden pay verilmek suretiyle dengelenmektedir. Böylece yeterince kazanamamaktan yakınan hekimlere daha çok tetkik yazarak kazanma yolu açık tutulmaktadır.

Bazı hekimler "evet biz yapılan tetkiklerden pay alıyoruz, ama para kazanacağız diye hastaya gereksiz tetkikler yazmıyoruz" diyebilirler. Başlangıç için bunlar doğru olsa bile daha fazla kazanma dürtüsü, ekonomik koşullar, nazik ricalar "Avrupa'da yapılan rutin tetkikler" üzerine nutuklar etkisini göstermekte gecikmeyecek ve hekim giderek kendisinin de bu kirli çarkın bir parçası haline geldiğini görecektir.

Kaldı ki gerek TTB, gerekse Dünya Hekimler Birliği hangi şekil ve ad altında olursa olsun meslek mensupları arasında bu tür menfaat sağlanmasını yasaklamaktadır. Yine TTB yasasının 64. maddesinde "hekimlere ücret ve menfaat karşılığı iş getirenlere ve delalet edenlere üç aydan 1 seneye kadar hapis cezası verilir" denmektedir.

Simsarlık sadece kusur olarak değil, aynı zamanda hapisle cezalandırılması gereken bir gayri-meşru davranış biçimi olarak değerlendirilmektedir. Bunu yapanlar ellibinlik hekim kitlesi göz önüne alındığında küçük bir azınlık olmasına rağmen (tıpkı muayenehane-hastane sirkülasyonunun sağlanması olayında olduğu gibi) tüm hekim kitlesine fatura edilmeye müsait bir olaydır. Bu nedenle bu tür gayri ahlaki tutumları belgeleyerek açığa çıkarmak ve hekim örgütlerine bildirmek her hekimin asli görevidir.

Eğer hekimler, Tabip Odaları bu gayri ahlaki davranışlarla gereği gibi mücadele etmezlerse, dahası görmezlikten gelirlirse, hekimlerin toplum içindeki konumu kaçınılmaz olarak bundan etkilenenecek, zararı da tüm hekimler birlikte ödeyeceklerdir.

(*) İstanbul T.O.